Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Praedicatorum Friburgensium lector - Cod. Ettenheim-Münster 191

Weisser, Philipp

[S.l.], 1628-1929

Dubium nonum

urn:nbn:de:bsz:31-117415

Visual Library

figura debet medium in utraq. praemissa praedicari.
3a figura debet illud in utraq. praemissa subiicere.
Tres hi tres modi inveniendi medium boni sunt, ex quibus eligere poteris illum, qui tibi aptior et facilior q; visus fuerit.

Dubium Nonum

Quae sint Regulae in legitima syllogismi constructione observandae

Praeter assignatas ad inveniendum medium leges, aliae quaedam sunt Regulae necessario observandae si legitime in syllogismo aliquam conclusionem volumus inferre. Et sunt istae in duplici genere. Quaedam sunt Communes, Quaedam Speciales.

Regulae concludendi duplices.

Communes Regulae sunt illae quae in omni modo et figura servari debent.

Communes.

Speciales sunt illae, quae tantum in certa quadam figura attendi et prae oculis haberi debent.

Speciales.

Prima Regula est. Ut syllogismus constet tantum duabus propositionibus praemissis, et ipse tantum tribus terminis, ac proinde unus ex iis bis esse debet extra in praemissis, ex cuius varietate

1a Regula ~~Specialis~~ Communis.

supra

supra distinximus tres figuras.
Haec Regula apta est, et nulla eget explicatione.

2a Regula. Medium sumendum esse univoce.

Secunda Reg: Ut medium sumatur univoce plane in utraque Praemissa. Haec deducitur ex jam. Sed ratio huius Reg: potest esse ista. ad rectum n. syllogismum petitur, quod in conclusione extrema uniantur inter se, ex eo quod perfecte uniuntur cum uno tertio, sc: cum medio. sed si medium non sit omnino unum et idem, illa extrema tantum non perfecte uniuntur cum uno tertio. ergo nec perfecte uniri possunt inter se in conclusione; quod tamen necessarium est, ut conclusio bene inferatur ex Praemissis.

Excluduntur hinc term: aequivoci.

Tertia Reg: excluduntur ex terminis aequivoci, qui in syllogismo vices gerunt plurium terminorum, et si intrent syllogismum vitiant ipsum totum, unde nihil valet consequentia facta in hoc syllogismo. Omnis canis est latrabilis; sydus caeleste est canis, ergo sydus caeleste est lat. quod si aliquis terminus aequivocus determinetur ad certum aliquem significatum ut supra diximus fol: 60. tunc debet semper eodem modo sumi in utraque Praemissa. hoc est, cum praedicato univoce poni in utraque Praemissa. unde hic syllogismus non bene concludit. Omnis canis est latrabilis, sydus est canis, ergo sydus est canis latrabilis. in maiori n. accipitur canis pro terrestri tantum, in minori vero pro alio significato accipitur: et sic non mirum quod ex illo non legitima inferatur conclusio.

Nota Reg: circa medium.

3a Regula. Medium complete distribuendum est.

3a Regula est ut medium distribuatur saltem semel complete; alias debet omnino non, et fraequenter

falsa

falsum. ratio regulae est, quia n. medium non est
complete distributum, maior extremitas non
convenit adaequate medio, neque disiunctive et
copulative sub eo; neque minor extremitas convenit
adaequate cum illo: unde maior et minor
extremitas non conveniunt in praemissis cum
uno tertio complete; et consequenter non conveniunt
inter se in conclusione. Unde sequens syllogis-
mus non est: omne animal fuit in arca Noë;
Petrus est animal, ergo Petrus fuit in arca Noë.

4a Regula est: Ut medium non accipiatur ma- 4a Regula.
joris ample, aut pro pluribus in propositione una
in qua non distribuitur, quam in illa in
qua non distribuitur. Item, ut servetur
perfecta conditio extremitatis, medii; hoc est, ut eo-
dem modo supponat in praemissis: alias da-
bitur antecedens verum et consequens falsum. Si n. medium
in una propositione supponat distributive, et in
altera simpliciter, vel in una confuse, et in
altera determinate, non erit sermo de
eodem medio stricte loquendo, variatur
siquidem suppositio, variatur et suppositum; quod
vero medium pro distinctis suppositis accipitur,
iam non est idem medium in praemissis in quo
demum extremitates possint perfecte in conclusione uni-
ri: unde sequentes syllogismi non sunt validi:
animal est genus, homo est animal, ergo homo est genus. Item
casu posito, quod omnia animalia existentia currant,
et nullus equus existat, si dicatur: omne animal cur-
rit, omnis equus est animal, ergo omnis equus currit. antecedens
verum et consequens falsum. ratio est n. quia

animal

aut q. e medium stat tum p̄existentibus in 2a vero fig. et p̄nen existentibus, q. copula ibi absolvit a parte.

5a Regula. Medium non ponendum est in conclusione.

5a Regula e: Ut medium non ingrediatur conclusionem. ratio e ista: q. conclusio debet esse a p̄missis distincta, q. non fieret si medium intraret conclusionem. Item est, q. officium et munus medij ad q. in arte syllia destinatum e, completur et finitur in p̄missis. ergo non debet ingredi conclusionem.

Et hae Regulae concernunt Medium.

Regulae circa p̄missas observandae.

Circa Praemissas sunt ~~et~~ quaedam Reg: observandae.

1a Regula. Ambae p̄missae non possunt esse negativae.

1a e: Utraque p̄missa non pt esse negativa vel ex pluribus R. negantes nil sequitur. v.g. nullus homo e hinnibilis, nullus equus e homo, ergo nullus equus e hinnibilis. ans verum, nam consequens vero falsum. per p̄missas pure negativas, q. eae sunt inhabiles ad inferendam conclusionem, ex eo n. q. extremes ab uno tertio separantur, non sequitur q. debeant separari aut uniri inter se. v.g. ex eo q. nullus homo sit equus, et nullus lapis sit equus, non sequitur hominem esse, aut non esse lapidem. Et ex his p̄missis nullus homo e lapis, nullum insensibile e homo, non infertur, ergo nullum insensibile e lapis. q. nulla e connexio in arte cum altera saltem extreme.

2a Reg:

2a Regula. Utraque praemissa non debet esse particularis. Ex puris n[amque] particularibus nihil sequitur. ratio huius iam ex dictis patet, quia in isto casu medium non potest distribui, distribueretur in praemissis, unde nec conclusio posset legitime inferri. quia conclusio debet inferri ex unione extremorum cum medio cum certitudine. exempla illius praemissae sunt eadem universalitate sunt [illegible]. At vero cum in pluribus particularibus medium sit terminus certus non distributus, poterit utraque extremitas coniungi cum diversis suppositis medii et cum illis verificari. ut tamen inde non colligetur extrema eadem esse inter se; quia in ante non est necesse quod sint eadem universalia. v.g. hoc [illegible] Aliquis homo iustus, aliquis homo est doctus, ergo aliquis doctus est iustus; mala est. nam ante verificatur pro diversis hominibus; et consequens erit falsum in casu posito, quod nullus doctus sit iustus.

2a Regula. Praemissa non possunt esse partes.

3a Regula est. Extremitates praemissarum quae non distribuuntur in ante, etiam non debent distribui in consequente. et quae distribuuntur in ante, manere aut distributae [illegible], alias si non distribuerentur in ante, et postea distributionem acciperent in consequente argumentum duceret a non distributo ad distributum. vel quod idem est a parti ad universale et distributionem [illegible]. quod mali argumenti non valet vel dictum [illegible]. [illegible] aliquis homo currit ergo omnis homo currit. fol. 220.

3a Regula. Praemissas non posse esse ambas partes, iti universales.

Unde

unde non valet. Quidam ego sum tamen is qui ego sum homo, ergo tu non es homo. Quia illud extremum homo, distribuitur in conclusione, et tamen in nulla praemissarum erat distributum.

4a Regula. Id quod se tenet ex parte extremitatum in praemissis debet et poni in conclusione, quia extrema coniunguntur inter se, alias variantur species logicales. Ratio est ista, quia id quod ponitur ex parte extremitatum cum medio aut ponitur ut restringat illas vel ut determinet aut modificet identitatem cum medio. ergo si aliquid tale mutetur in conclusione, iam non formaliter identitas extremitatum inter se, sicut formaliter in praemissis cum medio. unde ista consequentia non valet. omnis homo est possibilis, Petrus est magnus homo, ergo Petrus est magnus possibilis.

4a Regula. Extrema praemissarum non mutandas in conclusione.

Circa Conclusionem etiam observandae sunt quaedam Regulae.

Regulae circa Conclusionem observandae.

1a. Ut si aliqua praemissarum est particularis, conclusio etiam debet esse particularis, alias daretur antecedens verum, et consequens falsum. Ratio huius certior assignatur a philosophis ista: quia conclusio sequitur debiliorem partem, sed debilior pars in praemissis est particularis, ergo conclusio debet esse particularis. unde iste syllogismus est vitiosus. Omnis equus est hinnibilis, aliquid album est equus, ergo omne album est hinnibile. 2a Ratio huius assignari potest haec

1a Regula. Conclusio universalis non sequitur ex praemissis particularibus.

hoc, qa ante argtu sumebat ā non distri-
buto ad distributa. Quod ut supra revele-
mus tuyx nignemens. fol: 283. Reg: 3. Præmissarum.

2a Reg: Qdo utraque præmissa e affirma,
conclusio non debet esse negativa. ratio e,
cum n. præmissæ sunt affirmativæ extremas uni-
unt cum uno medio in præmissis, ex
qua conjunctione facta in antecedente sequi-
tur postea uniri et identificari de-
bere aut inter se in consequente, iuxta illud
Quæ uni tertio sunt eadem inter se &. ergo
non pt ex præmissis affirmativis inferri conclusio,
in qua maior extremas negetur de mi-
nore. unde sequens syllogismus: bos aut
currit, ois homo e aut, ergo nullus homo currit,
vitiosus e, ut patet.

2a Regula. Ex duabus præmissis affirmativis, non pt sequi conclusio negativa.

3a Regula e; Qdo altera præmissa
vero e negativa, conclusio non pt esse affirma.
ratio huius e ista: quia qdo una præmissarum
e affirmativa, et altera negativa, unum extremum
identificatur cum medio, et alterum separa-
tur ab ipso, ergo in consequente postea debent
et inter se separari iuxta propositum
illud nostrum, supra explicatum. Quæ
duo ita se habent ut unum identificetur
cum uno tertio alterum vero distinguitur
ab illo, illa duo et distinguuntur et
inter se. unde sequens syllogismus. Nullum aut
e planta, ois homo e aut, ergo ois homo e planta.
non valet.

3a Regula.

dahir

dat aut verum consequente falso.

4a Regula. Easdem proprietates in genere servandas esse.

4a Regula, Ut in genere serventur eadem proprietates corporales quae in simplicibus formatae fuere, alias extrema non unient inter se, quo modo fuere unita in praemissis cum uno tertio. et propter saepe dabit omnes verum, ut ipse, quaerens falsum. ut hic. turtur est mater turturis tua, ergo turtur est mater tua. genus non intelligit recte per variationem appellationis, in minori enim illud est tua, significat turturem eatenus esse tuam, quatenus a te possidetur. in genere vero indicat turturem esse tuam quoad originem et generationem quod falsum est. Et haec Regula convenit aliquo modo cum 3a circa praemissas supra explicata. fol: 284.

Praeter omnes istas regulas sunt et quaedam speciales quae in singulis figuris, si recte ratiocinari volumus diligenter adverti et observari debent.

Regulae speciales observandae.

1a Reg: 1ae fig: maior debet esse universalis in 1. fig:

1 Pro 1a figura 1a Regula est. quod maior nunquam universalis sed particularis in 2 perfectis modis 1ae figurae, tunc nihil sequitur. Ratio est, si n. maior est particularis et affirmativa, vel minor est particularis universalis affirmativa, et sic medium nullibi distribuitur. v. g. aliquis aut est substantia

Ratio.

omnis

Omnis homo est animal, ergo omnis homo est substantia: quia
illata ex iis formis bona manet. quia me-
dium non distribuitur in praemissis, et tamen
ad bene arguendum requiritur, ut supra
visum est 1 axiomate in 1 fig. in 4 modis di-
rectis. 1 Vel minor est negativa, et sic
cum conclusio debeat esse negativa nisi
dicto syllogismo, una n. praemissarum exi-
stente negativa, conclusio et debeat esse
negativa. iterum argueretur a non di-
stributo ad distributum eiusdem maioris,
quae non est distributa. v.g. hic. aliquod animal est
substantia, nulla planta est animal, ergo nulla
planta est substantia; conclusio non in-
fertur. neque et in hoc syllogismo, Aliquis
homo est animal, nullus equus est homo, ergo nullus
equus est animal, consequentia non valet.

2a Reg: de 1a figura est. Quod minor 2 — Pro 1a fig: minor in 1 fig: non potest esse negativa.
in 4 primis modis non debeat esse
negativa, unde non valet: omnis homo est animal,
nullus equus est homo, ergo nullus equus est
animal. Et ratio huius potest esse ista. Si n. minor — Ratio
est negativa, maior debet esse affirmativa, et
conclusio debet esse negativa iuxta eiusdem
regulam. Sed tunc non daretur
bona consequentia cum argueretur a non
distributo ad distributum esse praedicatum maio-
ris in conclusione. quia cum sit praedicatum maioris

propositionis

ꝑpris astrueo, nullo pacto distribuitur, in gelue tn̄ q̄ e negna distribuitꝰ, modꝰ arguendi nihil valet. | +

Dictum ē in 4. modis pfectis et direc, tis 1ā figurae q̄a in modis indirectis pt maior ēe particularis, patet in frises, som: et pt ēe minor negna ēe, ut patet in frapesmo. In illis n. rales dictorum regularum cessant, ꝑ indirec, tum inferendi modum.

In Modis indirectis non idem servandum.

Pro 2a figura dantur duae Regulae.

2. Regulae pro figura 2ā.

1. 1ā ē, Maior debet ēe univ̄lis et nō particularis in 2a figura: ut, aliqs ho ē aīt. lapis non ē aīt. g̃o nullꝰ lapis ē ho: non seqr ex vi formae; similiter in hoc sylgmo: Aliquod aīt non ē rale, ōis hō ē ralis. g̃o aliqs ho non ē aīt. non recte infertur conclusio: et rāo Regulae ē, q̄a tunc pcederetur ād non distributo ād distributu ex parte maioris extrmi, ut patet in utroq; sylgmo. in p̃o maiꝰ extrmu ē ho, q̄ in nulla Pmissarum distribuitꝰ, postea tn̄ distribuitꝰ in gelue ut patet. In 2ō sylgmo maiꝰ extrmu ē aīt. q̄ nullibi in ante distribuitur cum tn̄ postea in gelue distrib.

maior in 2. fig: debet ēe Univ̄lis.

Rāo.

distribuatur, quia illam partem negatam
esse malignantis natæ.

2da Regula. Quando in 2a fig: utraque Praemissa est affirmativa, tunc nihil ex illis concluditur: unde non valet. Omnis homo est vivens, omnis equus est vivens, ergo omnis equus est homo. Et ratio huius reg: est quia in 2a figura medium ponitur in utraque Praemissa, quod si utraque est affirmativa illud in nulla distribuitur, ut patet ex dictis supra de distributione. illa enim particula distributiva omnis, tantum distribuit terminum cui immediate coniungitur; illum autem quem mediate tantum afficit, non distribuit sed confundit. Unde in 2a fig: ex hac ratione nihil posset legitime inferri, cum medium nullibi distribueretur, sed tantum mediate afficeretur ab ista particula distributiva, omnis. Quae tamen distributio ad legitimum modum inferendi petitur. — 2. Nihil ex utraque Praemissa affirmativa 2. fig: concluditur. — Ratio.

Pro 3a figura 1a specialis Regula est 1; Quod ex minori negativa nihil omnino sequatur in 3a fig: v.g. omne animal est sensibile aliquod animal non est homo, ergo aliquis homo non est sensibilis. consequentia non valet, quia minor debet esse semper affirmativa. ratio regulae est quia medium in 3a fig: debet subiici in utraque — 2. Reg: pro 3. fig: — Nil sequitur ex min. negativa in 3. fig: — Ratio

in utraque

ni utroque premissa, unde si minor e negati-
ua: debet esse affirmativa: ex puris negativis
nil sequitur. et ydeo stabit aut negativa: et hoc
modo arguetur à non distributo ad distri-
butum ex parte maioris extremi. cum
maior: extremum non distribuatur in maior: premissa,
quia e praedicatum universalis affirmativae. in conclusione vero
distribuitur, quia e praedicatum conclusionis negativae.
ut patet in syllogismo allato.

Conclusio debet semper esse partis in 3. figura.

2. 2a Regula e. Conclusio in 3. fig.
semper debet esse partis: unde non
valet. Omnis homo e animal, omnis homo e vivens,
ergo omne vivens e animal. consequentia non
recte infertur, alias omnes arbores es-
sent animalia, quod tamen falsum e. Ratio huius

Ratio.

regulae assignatur ista. Quia in tali sylo-
gismo procederetur à non distributo ad di-
stributum ex parte minoris extremi
viventis scilicet: quod at fieri non debet
in legitimo syllogismo. vivens n. in nulla
premissarum erat distributum, cum sit praedicatum,
quia in illa medium bis subiicitur. di-
stribuitur tamen postea in conclusione dicendo.
ergo omne vivens e animal, quod tamen e falsum.

Dub: 10.